

ZPRÁVY SLUKO

VYDÁVÁ

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÝ ÚSTAV KRAJE OLOMOUCKÉHO
(KRAJSKÉ MUSEUM)

Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, náměstí Republiky 6, tel. 2731

Duben 1955

Číslo 47

Spolupráce školy a musea

Otázce spolupráce školy a musea již byla a jistě ještě bude věnována pro svoji závažnost jak školskými tak musejními pracovníky a pedagogy vůbec hojná pozornost a literatura. Oba druhy institucí a pedagogické směry, sledující byť i různými metodami stejný a jediný cíl — vyspělé vzdělání — vyhledávaly usilovně vzájemnou pomoc a spolupráci odedávna. S úzce českého hlediska lze k historii této světové otázky přispěti jistě závažným poukazem, že v K o m e n s k é h o obdivuhodném seřazení jednotlivých věcí v přílehlavé kapitoly knihy *Orbis pictus* (1657 — Norimberk) lze jistě viděti účelné a osvětlující seskupování poznatých materiálů podle skupin přírody a života lidského a je jistě jen otázka, nepřál-li si snad i sám K o m e n s k ý při stylisaci jednotlivých odstavců *Orbisu* později tak vhodně ilustrovaných, vybudovat názornou soustavu materiálů samotných, sklenutou takto takřka ve všeobecně musejní obraz současného světa. Při pohledu na kterýkoliv z těchto starých obrazů *Orbisu* neubráníme se nikdy dojmu, že jsou to daleko reálnější »exposice«, než jaké poskytovaly současné Schatz-und Kunstkammery, jaké jsou známy ze starých rytin na př. v Museum Wormianum (1655) nebo v padujské práci M o s c a r d o v ě z r. 1672. Je vskutku ku podivu, že K o m e n s k ý sám se tímto předmětem a způsobem zpřístupnění věcí blíže nezabýval a že tento jeho, byť i jen literární pokus a myšlenka — tak jako mnoho jiných jeho názorů — nenašly následovníků a nedosáhly světové realizace.

Snad podrobná historie české vlastivědy, jež je studijním předmětem obou druhů těchto institucí, musea a školy, poskytne více názorných příkladů úzké musejní a školské spolupráce, pro něž domov a vlast jsou východisky světového poznání. Není bez zajímavosti, že zakladatel prvního našeho československého mimopražského musea, musea těšínského, zal. r. 1814, byl gymnasijsní učitel, prefekt J. L. Š e r š n í k (1747—1814) a také »pan učitel« Boženy Ně m c o v ě je se svými vlastivědnými výklady na kopci za vsí jistě jedním z nejcharakterističtějších starých příkladů, jak vlastivědné exkurse byly již vžity v min. stol. A bez sentimentality neváhám citovati slova neprávem zapomenutého morav. starožitníka, brněnského učitele A. L a n g a (1857—1930) z druhého ročníku Č a s o p i s u V l a s t e n e c k é h o s p o l k u m u s e j n í h o v O l o m o u c i: »My učitelé jsme velikým rojem. Co tu učitelů, pilných a pracovitých včeliček a všichni sbírají po nivách, údolích a pohorských krajinách pel, jež potom do národního zanášejí včelína. Když pak zasílají budeme přírodniny námi sebrané muzeji (olomuckému), dobré zajisté věci nejlépe posloužíme, když přiložíme ke sbírce mapu našeho působiště, zpracovanou na základě map katastrálních a generálního štábu. — Na ní naznačíme zvláštnosti živočišné (na příklad v řekách zvláštní druhy ryb), rostlinné (na příklad naleziště bramboříku) a nerostopisné, pak poměry geologické a konečně všechna naleziště námi i druhy našimi objevených starožitností, jména tratí a pod. — Ze mapkami těmi vědě nad míru posloužíme, leží na bíle dni. — Nuže, druhové milí! chopme se díla, jež nám všem ke cti a vlasti ku oslavě bude.«

A stejně zůstanou v historii našeho musejnictví zapsána slova čáslavského archeologa a numismatika učitele Klimenta Čermáka (1852—1917), který již roku 1883 správně napsal, že »úkolů musejí znenáhla teprve se porozumí, ale pak uznají obce naše, že (musea) jsou útvary tak potřebné jako školy«. Není bez významu, že oba tyto citáty, které mohou být přes svých 60 let i dnes motivy kterékoliv moderní museologické práce, pocházejí od dobrých učitelů, oddaných nadto upřímně vlastivědě. Celý vývoj našeho musejnictví, které stálo vždy plně ve službách naší vlastivědy, je úzce svázán s působností a činností učitelskou. Bylo by možno uvést řadu učitelů a profesorů na doklad úzké vlastivědné a musejné-školní práce.

To byla nejsilnější a nejzávažnější stránka učitelско-musejní spolupráce, kdy učitelé si byli nuceni ať již z vlastního širšího či speciálního zájmu takřka sami tvořiti a budovati musea jako pomůcku a doprovod školské práce a potřeb a kdy v jejich službách vykonali ve vlastivědném snažení a musejní výstavbě značnou práci. Je tím chvályhodnější, jestliže i naše dnešní moderní musejnictví, vyrůstající ze staré tradice, angažuje ve svých službách mnoho školských pracovníků, kteří dávají takto záruku, že starý úzký poměr obou směrů a příbuzných ústavů bude vždy úzký a důvěrný.

Je lehce pochopitelné, že školy, kde vlastivěda byla mnohdy osou učiva, byly také nejčtetnějšími a současně nejděčnějsími návštěvníky našich museí. Ukázaly tak názorně podrobné statistiky, kde školy figurovaly vždy na prvním místě (ukázku takové statistiky podávám ve Zprávách památkové péče 1941) a ještě zřetelněji vysvítá tato skutečnost z přehledných diagramů. Tato školní návštěva z musejní práce a prostředí arciť neobyčejně mnoho těžila: poskytovala materiálové znázornění a doplnění školního učiva, přínos nových poznatků a pod. Škola v Bojkovicích, kde našlo útulek i pěkné místní museum, založené učitelem Al. Jaškem, přišla jednoduše k poznání, že nejpraktičtější je absolvovati některé hodiny vyučovací přímo v museu a před musejními instalacemi; tak roku 1946 bylo zde absolvováno 17 vyučovacích hodin, 1948 — 25, 1949 — 17, 1950 — 6, 1951 dokonce 57, 1952 — 27, 1954 pak 26.

Nebylo by ani bez zajímavosti obsáhle jednou sdělití, kolik mohla školní práce z jednotlivých disciplin v museu vytěžit. Sám jsem měl na příklad mnohdy příležitost, zabýváje se psychologíí musejního návštěvníka, pozorovati, jak se v duších malých vděčných školních návštěvníků rozvíjel živě před musejními vitrinami nebo dokonce přímo při terenních výzkumech obraz pravěku a jeho života (srovnej na příklad Vlastivědný sborník střední a severní Moravy, 16, 1938). Kolik zpřístupňuje, oživuje a doplňuje museum školu, závisí arciť na působivosti a účelnosti musejních instalací, ale také na učiteli, kolik dovede z musejního prostředí pro své žáky vybrati.

Po všech těchto kladných zkušenostech je samozřejmé, že ani dnešek se nesmí zříkati osvědčené musejné-školní práce, ba právě naopak, dnes se musí tato práce daleko více zintenzivněti, a to obojím směrem. Museum má — díky své instalační metodě, která je jistě nejdokonalejším způsobem sdělování — daleko větší možnost názorného vyučování a přesvědčování než škola sama. Musejní instalace musí proto daleko více zpřístupniti školní učivo a práci školním návštěvám, a to mnohdy dokonce v samostatných instalacích, určených speciálním školním potřebám podle učebních osnov a jednotlivých oborů a školních stupňů (tak zvaná »školská oddělení«). Bude jistě v zájmu obou institucí, aby tyto speciální instalace byly budovány přímo za spolupráce odborníka-pedagoga.

Stejně na poli výzkumnické spolupráce musea a školy musí býti co nejužší. Museum musí hledat i nadále jak v učitelstvu, tak i ve škole přímo svého neaktivnějšího spolupracovníka. Nikdo není s krajem své působnosti tak sžit a s lidem tak srozuměn, jako právě učitel, který může museu poskytnouti co nejpřesnější a nejdůvěrnější informace o předmětu jeho výzkumu a účastniti se přímo komplexně-regionálního výzkumu. Učitelstvo musí pokládati stále za jeden z nejnaléhavějších úkolů svého poslání i vlastivědný výzkum své domoviny. Dosavadní výsledky této spolupráce jsou nejlepší zárukou a svědectvím takřka nutnosti této spolupráce, která se musí plánovitě rozvíjet k prospěchu obou.

Vycházejíc z těchto předpokladů, rozhodl se SLUKO, aby lépe vynikly možnosti této žádoucí školsko-musejní spolupráce, založiti na úsovském zámku instruktivní instalace, osvětlující poměr této musejné školní práce. Úsov, chovající známé lesnicko-lovecké museum, je pro podobnou expozici neobyčejně dobře volen, protože je velmi hojně navštěvován, a to zejména školami. (Za loňský rok z 25.000 návštěvníků bylo 17.000 žáků a studentů všech typů škol.)

Krajské museum chce zde proto spolu s místní školou úsovskou vybudovat podle učebných osnov dvě ukázky školních musejních expozic (1 přírodovědnou a 1 historickou) a expozici musejné školní spolupráce i na poli výzkumnickém, aby bylo zřetelně viděti, kolik může museum poskytnouti škole a naopak jaké služby může škola prokázati museu, z něhož chceme vlastně vybudovat speciální typ školního ústavu, potřebný vlastně všem. Přáli bychom si, aby se tato instalace osvědčila, aby prospěla nejen školám, ale aby se podle ní zakládaly i jinde podobné instalace, prospívající jak škole, tak i museu.

J. Skutil

Odbor věd přírodních

● *Geologické a paleontologické oddělení* (dr Vladimír Strnad) v měsíci dubnu rozmnožilo své sbírky především dalšími rudnými vzorky, které byly získány od dr J. Skácela a dr Janečky z Rýmařova a dále kolekcí mikrofosilií z výplavu, který provedl referent z vrtného materiálu z Uhřic u Prostějova (mioc. slín) ve spolupráci s B. Koverdinským (viz o tom zvl. zprávu v tomto čísle Zpráv SLUKO). Referent zpracovával další čeledi trilobitů v pracovnách Nár. musea v Praze, kde mu byla ochotně zapůjčena veškerá potřebná literatura doc. dr F. Prantlem a doc. dr V. Zázvorkou. Výsledky studia ukazují stále na značnou odlišnost fauny devonu moravského oproti Barrandienu. Byla zpracována část nálezů čel. *Otarionidae*. Referent napsal v rámci popularizační činnosti kapitolu připravovaně publikace Geologické výlety po Olomouckém kraji a prováděl redakční úpravy na Sborníku SLUKO II. Společně s dr J. Skutilem prohlédl v Hněvotíně na přání tamního MNV náhodně odkrytý loch a konečně prováděl závěrečné práce a Hranické propasti, kterou přichystal do Sborníku SLUKO II. společně s dr J. Dosedlou.

● *Mineralogické a petrografické oddělení* (Radomír Sládek). Referent pracoval v depositáři na inventarisaci sbírkových kusů, jichž bylo zainventováno celkem 110. V rámci svého hlavního úkolu určoval opticky a mikrochemicky minerály z pegmatitů z loňských sběrů. Z letošních nových nálezů byly určeny jako nové nerosty pro katastr Zábřehu na Mor. apatit, turmalin a almandin - spessartin. Tyto nálezy referent hodnotí pro publikaci. S mladými zájemci měl referent dvě konsultace.

● *Botanické oddělení* (dr Bohumil Šula). Ve dnech 31. března až 3. dubna t. r. účastnil se referent spolu s dr V. Pospíšilem a dr V. Plevou (Státní památkový ústav, pobočka v Brně) revise stavu přírodních poměrů v oblasti kolem Pradědu. — Na poradě konservátorů státní péče o ochranu přírody a krajiny v kraji Olomouckém, konané dne 14. dubna t. r., referoval o některých význačnějších druzích jarní květeny v našem regionu. — V obcích Pohořany a Velký Týnec prohlédl staré chráněné lípy a podal návrh na jejich ochranu. — Jako doplněk k školnímu putování v letošním roce připravil přírodovědecký text k jedné z tratí ve Velkém Jeseníku. — Ve spolupráci s krajským poradním sborem pro sběr a pěstování léčivých rostlin (při KNV Olomouc) vypracoval text propagačního letáku o sběru žádoucích druhů léčivek v první polovině roku.

Pro chystanou zemědělskou výstavu navázal styky s řadou pracovišť v našem kraji a získal tak různý materiál. Zejména je třeba poděkovati pracovníkům z Krajského výzkumného ústavu zemědělského v Prostějově (Ing. M. Daragán), z Výzkumného a šlechtitelského ústavu pšadných rostlin v Šumperku-Temenici (s. V. Minařík) a z Cukrovaru a rafinerie cukru v Prosenicích (s. Zedek).

● *Zoologické oddělení* (Prom. biol. E. Petrušková). Za nepřítomnosti referentky, která je na delší dovolené, přestěhoval preparátor ústavu J. Fabbris spolu se zřízenci zoologické depositáře z prozatímních prostor v sále ve východním

křídle ústřední budovy SLUKO do prozatímních prostor v křídle severním a započal se stěhováním preparátorských dílen. — R. Kudla dokončil první etapu třídění sbírek lepidopterologických. Pro museum v Tovačově provedla preparátorská dílna konservaci a preparaci musejních vycpanin.

Odbor věd o společnosti

● *Archeologické oddělení* (dr J. Skutil). Vedle vyřizování běžné agendy bylo pokračováno v inventování starého sbírkového fondu, a to tak, že v Gottwaldově sbírce bylo dosaženo č. 6305. Z nových akvisicí oddělení nutno uvést tyto nálezy: V Němeticích v sev.-záp. cípu okr. valašsko-meziříčského těsně na hranicích okresu Hranice byl získán od Jar. Pikuly radiolaritový nukleorydlovitý artefakt (3,1, 2,5, 2,4 cm) lesklého vzhledu, analogický zcela známé radiolaritové industrii Richtrových stanic jižní části okresu z karpatského pomezí moravsko-slovenského. Ze sousední Kelče (3 km) uvádí Jar. Očenášek (*Historie starobylého města Kelče*, 1948) paleolitické a mesolitické nálezy, které ref. přijímal vždy velice rezervovaně a které jsou označeny v museu v Kelči jako nálezy z »Předmostí-Kelče«. — Ing. J. Janásek zjistil jižně Olomouce v hliníku u cesty, odbočující u Drahlava do Čertoryjí mocnou kulturní vrstvu se střepy volutové keramiky. Nedaleko odtud ve spraši v hloubce 2 m byl nalezen fragment blíže neurčitelné kalcinované diluviální kosti.

V Hněvotíně na mlatu stodoly domu č. 34 u Fr. Piňouse se probořil strop »lochu«, jehož pokračování však nebylo možno více sledovati. — Do sbírek oddělení přišli studovati brněnští studující archeologie J. Meduna a S. Budík, dále pražští studující A. Beneš, M. Richter, M. Steklá, E. Neustupný a J. Zápotočský, dále používal materiálu našich sbírek dr J. Kvíčala z Archeologického ústavu v Brně, v jehož doprovodu prohlédla naše sbírky i dr. Moszoliczova z Budapešti. Oddělení navštívil také MUDr. et RNDr. M. Remeš.

● *Zemědělské oddělení* (V. Burian). Referent provedl historický výzkum větrných mlýnů v okresích Bruntál, Jeseník, Litovel a Šternberk. Od vnučky majitele známého předhistorického naleziště v Předmostí J. Chromečky L. Šetelíkové (Praha) byl získán seznam polních parcel v Předmostí z r. 1785 a kontribuční knížka téže obce z r. 1795.

● *Vojenské oddělení* (V. Burian). Hlavní činnost referenta byla zaměřena na organizaci příprav k výstavě *Deset let od osvobození Olomouckého kraje*. Ukázky válečné výbroje a výstroje na naši výstavu dodalo Museum československé armády (Praha) a J. Kulich (Komořany). Úvodem k výstavě publikoval referent přehlednou stať o postupu Sovětské armády, rumunských a československých jednotek v květnu 1945 na území Olomouckého kraje. O tomto tematě byly také poskytnuty informace redakci Zemědělských novin a PLU v Olomouci. Výstavním materiálem byla obeslána musea v Čelčicích, Prostějově a Šternberku; ve Šternberku spolupracovali referent a B. Hubáčková při instalaci výstavy. Fotografický materiál byl poskytnut cukrovaru v Holici pro závodní vzpomínkovou výstavku. — Referent prostudoval instalaci Musea československé armády v Praze a rámcově dohodnul ve Vojenském historickém museu zhotovení modelu olomoucké tereziánské pevnosti. — Přírůstky ve sbírkách: tromboni (V. Jurčík, Říkovice), rak. dělový kříž 1813 se stuhou (Obchod klénoty, hodinami a starožitostmi, Praha, II), 2 sovětské letáčky z dukelského bojiště, sovětské medaile *Za obranu Stalingradu* a dopis sovětskému vojáku (Okresní vlastivědné museum, Šternberk). — Evidenční práce ve sbírkách pokračovaly na inventarisaci propagačních odznaků z období I. světové války (převážně H. Hradil).

● *Oddělení olomucian* (V. Burian). Do sbírek oddělení byly od V. Jurčíka (Říkovice) získány dva kalendáře: *Kalendář Holomaucký na rok 1846* a *Neuer Olmuetzer Kalender auf das Jahr 1848*.

● *Sbírka map* (V. Burian). Od L. Šetelíkové (Praha) byl zakoupen »*Zeměpisný atlas podle nejnovějších pramenů a pomůcek, s obzvláštním ohledem na Balbího zeměpis*,« vydaný v Praze r. 1842.

● *Lékařské oddělení* (V. Burian). Přírůstky: dr V. Staňka *Pitevní atlas* (L. Šetelíková, Praha), dopisy a oběžníky Královské české společnosti nauk, Československé Národní rady badatelské, České akademie věd a umění a další úmrtní parte členů České akademie věd a umění (dr M. Remeš, Olomouc).

● *Numismatické oddělení* (dr J. Skutil). Od L. Šetelíkové (Praha) byl získán cirkulář moravskoslezského gubernia o sběru starých bankocedulí po 500 a 10 zlatých ze 16. 3. 1808, se vzory bankocedulí.

● *Oddělení dějin dělnického hnutí* (L. Ohlídal) zpracovávalo starší materiál, týkající se dějin dělnického hnutí v XIX. stol. Tu bylo zainventováno 110 čísel. K výstavě k 10. výročí osvobození připraven cyklus přednášek *»Revoluční tradice v Olomouckém kraji«*, který proběhne na zmíněné výstavě, pro niž na každý čtvrtek bylo zajištěno promítání filmů.

● *Oddělení výstavby socialismu* (dr V. Jochman) bylo pověřeno krajským sekretariátem KSČ, aby připravilo v letošním roce k vydání publikace *»10 let Olomouckého kraje«*. Publikaci připravuje široký okruh spolupracovníků především z vysokých škol. Protože z technických důvodů (nález fresek v bývalé kapli, upravené jako výstavní sál musea), musela být část jubilejní výstavy, zachycující vývoj kraje za uplynulých 10 let, odsunuta až na pozdější dobu, bude uspořádána na podzim jako samostatná výstava *»10 let Olomouckého kraje«*.

● *Oddělení pro národopis* (dr Jar. Kamyza). V depositářiích byly vyčištěny, opraveny a uloženy obrázky na skle, vytříděno, vyčištěno a uloženo 1098 kraslic, zainventováno 112 kusů lidové keramiky, 56 obrázků na skle a 35 kusů dřevěných a hlíněných hraček. Pro expozici národopisu byl vybrán a sepsán základní národopisný materiál a sjednána spolupráce pro obor folkloristiky s doc. dr Fr. Kopečným z VPS v Olomouci. Dále byla provedena instruktáž pro sběr národopisného materiálu pro připravovaný průzkum v Bezuchově. Oddělení spolupracovalo dále s KP LUT na opatřování krojového materiálu pro soubory LUT z Hané na spartakiádu.

Knihovna (prom. hist. I. Sperling). V dubnu bylo zainventováno v knihovně 319 knih. Z tohoto počtu bylo zakoupeno 20 a darováno 299 knih. Knihy darovali: po jedné Polskie towarzystwo ludoznawsze v Poznani, Panstwowe muzeum archeologiczne ve Varšavě, Zemal. muzej. v Sarajevě a V. Burian. Z knih ze zrušené školy zemědělské v Lipníku bylo zapsáno 295 knih. Knihovnik pořídil výstřižky z Lidové demokracie a Svobodného slova z měsíce března a udělal soupis zpráv o SLUKO Krajskému museu, jež byly uveřejněny v novinách v měsíci březnu. Dále pomáhal dr Jochmanovi při získávání materiálu pro výstavu 10 let osvobození. Pro dr Skutila studoval archivní materiál o domnělém tajemníku arcibiskupa Rudolfa Reichenbachovi.

Fotodílna (J. Jurýšek). Byly zvětšovány fotografie pro výstavu Osvobození Olomouckého kraje (399 kusů), které byly reprodukovány v březnu. Byla provedena fotodokumentace hlavní budovy, a to omývání stropů a barevné fresky ve výstavní síni (40 snímků). V přírodní rezervaci u Krčmaně byl fotografován koníklec (23 snímky). Pro *Osvětovou práci* do Prahy pořídil fotograf snímky hlavní budovy a depositářů (17 kusů); pro musejní sbírky fotografoval malby na porcelánu malíře Z. Quasta (7 snímků); pro geologické odd. reprodukoval 140 sondáží. Pro KPK bylo v dubnu ofotografováno 6 školních budov v kraji.

Různé zprávy

● *Sborník SLUKO I. A* (část přírodovědná), který právě vyšel, rozesíláme našim spolupracovníkům pouze na zvláštní objednávku. Pro informaci uvádíme obsah tohoto svazku: Dyk Václav, *Vliv prostředí na znaky a zbarvení mladých lipanů*. Dyk Václav, *Vranky v říčce Bystřici*. Frejková Libuše, *Předběžná zpráva o nefel. basanitu na Leitnerkoppe u Zálesí v Rychlebských horách*. Hepner Engelbert, *Několik*

poznámek o netopýřech Sternberska. Hlobilová Jindřiška, Kaoliny Olomouckého kraje. Kabelík Jan, Kurare. Mrkos Otto, Pohlavní a vegetativní hybridisace rajčat. Němec František, Povaha a technické využití drob Olomouckého kraje. Ovečka Miroslav, Geologické poměry ve východním cípu Dražanské vysočiny. Pospíšil Josef—Flasar Ivo, Drobné příspěvky k ornithologii Olomouckého kraje. Potěšilová Helena—Šantavý František, Váhová frekvenční křivka hlíz očunu. Říha Pavel—Teyrovský Vladimír, Samec kleštanky *Sigara striata* (L.) bez strigilu. Skácel Jaroslav, Geologické hodnocení geofyzikálního mapování magnetického. Skácel Jaroslav, Geologické poznámky z okresu Šumperk a okolí. Strnad Vladimír, Nález zbytku nosorožce v Javoříčském kráse. Strnad Vladimír, Osteologický nález na Sovinci. Strnad Vladimír—Kalabis Vladimír, Fauna východního devonského pruhu Sternberk—Horní Benešov, Trilobita I. Šula Bohumil, Zemřel Josef Otruba. Teyrovský Vladimír, Příspěvek k poznání vývoje larvárního pouzdra druhu *Molana angustata* CURT. (Trichoptera). Teyrovský V. — Procházka J. — Rozsypalová M. — Vyplelová V., Několik poznámek o komárech okolí Olomouce. Vosyka Stanislav—Strnad Vladimír, Padesát let prof. dr. Karla Zapletala. Zýka Václav, Ke genesi a hydrogeochemii minerálních vod na Přerovsku. Sborník je brožován, jeden výtisk stojí Kčs 20.

● Neogenní jíly v Určicích na Prostějovsku se staly předmětem zásahu geologického oddělení SLUKO dne 1. IV. t. r., a to na žádost školského odboru RKNV. Referent byl požádán o dobrozdání o prováděném vrtu v oblasti u určického hřbitova. Po 50 cm ornice následují zde do 7 m hloubky sprašové hlíny, do 9 m písečnatý jíl, do 15 m žlutozelený jíl a do 45 m dosažené hloubky šedomodrý jíl. Vzhledem k tomu, že vrt měl prokázat možnost získání pitné vody, která se objevila pouze v 7 m v nepatrném množství, bylo doporučeno ve vrtných pracích ustati. Mikropaleontologický průzkum šedomodrého jílu (15—45 m pod povrchem) prokázal správnost rozhodnutí. Výplavem byl získán z jílu (bohužel bez možnosti zjištění jednotlivých horizontů, protože vzorky nebyly patřičným způsobem odebírány při provádění vrtných prací) bohatý mikropaleontologický materiál, v němž vedle *globigerin* (80 procent výplavu) byly dosud určeny tyto rody: *Spiroplectamina*, *Nodosaria*, *Robulus*, *Uvigerina*, *Vaginulina*, *Spiroloculina*, *Siphonodosaria*, *Nonion*, *Eponides* a i. rody *Foraminifer*. Tím bylo do velké míry prokázáno tortonské stáří horniny a zároveň vzhledem k malé možnosti získání puklinových vod v pravděpod. kulmském podloží jílu plně odůvodněno zastavení vrtných prací. Následkem toho bude řešeno zásobování vodou plánovaného objektu jiným způsobem. SLUKO tím získal další bohatý materiál do svých sbírek a lidová správa ušetřila značné částky.

Dr Vladimír Strnad

● Naše výstavy. Dne 16. dubna byla zahájena v Domě armády výstava »Kolonie«, ukazující na bohatém materiálu hmotný i kulturní život koloniálních národů a jejich boj za svobodu. Krajské museum se tak vhodně zapojilo do mírové kampaně v předvečer konference asijských a afrických národů v Bandungu a spojilo tuto výstavu s řadou přednášek a filmů ve spolupráci s Čsl. společností pro šíření vědeckých a politických znalostí i s jinými institucemi. Výstava potrvá do 22. května. — K 10. výročí osvobození našeho kraje Sovětskou armádou byla připravena výstava, která potrvá do konce června. I tato výstava je spojena s přednáškovým cyklem »Revoluční tradice Olomouckého kraje« a řadou budovatelských filmů, promítaných na výstavě každý čtvrtek vždy ve 20 hodin.

● Vzácné fresky. Když se připravovaly prostory pro výstavu k 10. výročí našeho osvobození, byly objeveny na stropě vzácné fresky z konce 18. století. Odborná komise za vedení dr. ing. arch. J. Kotrby z Prahy zjistila, že jde o jedinečnou světskou památku v bývalé chrámové lodi kláštera klarisek, který se právě adaptuje velkým nákladem pro Krajské museum. Pochopením min. kultury, ministerstva financí i rady KNV se podařilo ihned opatřit potřebný finanční náklad, aby mohly být fresky zrestaurovány. Práce byla svěřena odbornému restaurátoru J. Polákovovi z Brna. Jakmile bude skončena, podáme veřejnosti úhrnnou zprávu, doloženou serií fotografií.

Z okresních museí

Všechna musea Olomouckého kraje připravila v dubnu výstavy k 10. výročí osvobození kraje slavnou Sovětskou armádou. Některá musea jako na př. v Jeseníku nebo v Prostějově spojují tyto výstavy s přednáškami. Vedle této povšechné zprávy z činnosti okr. museí a jejich poboček uvádíme i další zprávy, jež nám došly.

V Litovli vzpomínají stého výročí narození vlastivědného pracovníka a zakladatele litovelského musea dr. Jana Smyčky. Dr. Smyčka se narodil dne 21. května 1855 v hanácké dědině Cholině a po studiích se usadil jako praktický lékař v Litovli, tehdy ještě poněmčené. Všechny volné chvíle věnoval studiu historie, archeologie a národopisu a horlivě sbíral cenné a významné lidové památky, které do té doby ležely nepovšimnuty v hanáckých gruntech po komorách a v truchlách a zachránil i mnoho archeologického materiálu ze všech kulturních dob pravěkých. Jeho obětavá a neúnavná činnost sběratelská dostala mocnou vzpruhu za všeobecného národopisného ruchu, který zavládl po českých vlastech před národopisnou výstavou v Praze. Všechny tyto své sbírky Smyčka v roce 1918 nezištně daroval Městskému museu, které zůstane trvalým pomníkem jeho vlastivědného nadšení i jeho mravenčí pile. Smyčkovou zásluhou byly v roce 1911 získány do českých rukou krápníkové jeskyně mladečské, proslulé významnými a jedinečnými nálezy z doby diluviální. Smyčka položil základ k vědeckému průzkumu těchto jeskyní.

Vlastivědné práci se věnoval dr. Smyčka po celých 42 let až do posledních chvil svého života. Zemřel v Litovli dne 15. října 1927.

Veliký je počet článků a pojednání Smyčkových z oboru vlastivědy, archeologie, historie, lékařství i samosprávy, které uveřejňoval v různých odborných časopisech i v denních listech.

Práce, kterou dr. Smyčka vykonal, byla opravdu veliká a bude vždy plně oceňována všemi, kdož mají upřímný vztah k vlastivědě a k lidové kultuře.

K. Sedlák

Prostějov. Za uplynulých 50 let se rozrostly sbírky prostějovského musea tak, že mnohá oddělení bylo možno více méně jen depositně instalovat, protože budova a její skrovný počet místností byly neúměrné množství musejních památek. Dnešní správa musea byla postavena před obtížný úkol rozdělit sbírky jednak na výstavní a studijní, jednak je přeinstalovat a doplnit v duchu dnešních museologických zásad a rozdělit na tři hlavní oddělení: příroda — člověk — a budování socialismu. Letos se podařilo vyřešit tyto úkoly, nezbytné pro plánování musejní práce do r. 1960. Znárodňovacím procesem se uvolnily místnosti a skladiště v přízemí musejní budovy a od ledna se již pracuje na stavební úpravě velkého depositáře v klenuté chodbě, táhnoucí se v délce 33 m přes celou musejní budovu. Před depositářem bude upravena studovna, skládající se ze tří menších místností, v nichž bude uložena jednak část ústavní knihovny, knihovna kroužku přátel umění a jednak bohatý studijní materiál přírodovědeckého kroužku, který je dodnes uložen na několika místech. Adaptační práce budou v jarních měsících skončeny a začne se s úpravou depositních sbírek pravěkého oddělení za spolupráce instruktora našeho musea dr. Jos. Skutila. Byla dále připravena výstava k 10. výročí osvobození Sovětskou armádou a 10 let budování socialismu, která byla otevřena 30. dubna — potrvá do 31. května. Výstava podává kromě retrospektivní části ucelený obraz o stavu průmyslu, družstevní výroby, zemědělství, výstavbě města a okresu, školství a kulturním životě na Prostějovsku.

Tovačov. V Tovačově-Cvrčově v Hanácké sladovně, n. p., se přišlo 7. 4. v severovýchodním rohu továrního objektu při vchodu v průjezdu při kopání pod základy zdiva pro adaptační práci t. zv. ječmenných košů v hloubce 1,10 m pod základy budovy na zřejmě již dříve rozrušený a překopaný zbytek kulturní vrstvy, z které bylo získáno několik zcela obyčejných střeptů slezské kultury a několik kostiček. Jelikož se nemohlo v označených objektech, kde jsou ječmenné koše zakládány, ve výkopu pokračovati, nebylo také možno sledovati dále zmíněnou kulturní vrstvu, která pokračuje pod tovární objekt a pod cestu. Ukázky nálezu zachránil pro

museum v Tovačově Al. Polák, nález sledoval Otto Pelz, nález byl odevzdán M. Hájkové pro museum.

Činnost vlastivědných kroužků

Vlastivědné kroužky pracovaly podle programu. Archeologický a numismatický kroužek projednávaly svůj program a plán exkursí dne 7. 4., národopisný měl dne 26. dubna na programu přednášku dr J. Skutila na thema »Vejce v pověrách našeho lidu« a Marie Vařeková hovořila »O ornamentální výzdobě kraslic«. Kroužek mladých při KPD za vedení V. Buriana probíral vlastivědná temata našeho kraje na schůzkách ve dnech 6., 13., 20. a 27. dubna. Dne 5. 4. t. r. přednášeli dr V. Strnad, dr J. Janečka a dr J. Skácel na schůzi kroužku zájemců o geologii, společně se zasedáním Geol. společnosti ČSAV - pob. v Olomouci.

Přednášková činnost

Mimo přednášky, uvedené výše, provedli pracovníci SLUKO tyto přednášky: Dne 5. 4. dr Vlad. Strnad přednášel v olomoucké odbočce Čsl. geologické společnosti ČSAV a kroužku zájemců o geologii o trilobitech hornobenešovského devonu. Dne 7. 4. měl přednášku dr J. Skutil pro zaměstnance n. p. Turista a Severomoravského krasu o základech speleoarcheologie. Týž přednášel dne 15. 4. v Anthropologické společnosti v Brně o nových neolitických figurkách na Moravě. Dne 19. 4. přednášel na výstavě »Kolonie«, kterou uspořádal v Olomouci SLUKO cestovatel Elstner z Prahy na thema »Večery na rovníku« a na téže výstavě dne 22. 4. bylo provedeno pásmo o Jižní Americe s názvem »Jižní Amerika — romantika a skutečnost«, které připravil doc. dr O. Bělič s pracovníky VŠP v Olomouci. 23. 4. přednášel dr Jar. Kanyza v OB v Kostelci na Hané o lidovém umění (s filmem a diapositivy). 26. 4. byl proveden třetí večer na výstavě »Kolonie« s přednáškou dr M. Krásy »O životě na indické vesnici«.